

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת
אילן גילאון
אלי אלאלוף
קארין אלהרר
שולי מועלם-רפאלי
אורי מקלב

2570/20/פ

הצעת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (תיקון – בירור תלונות ופיקוח על שמירת זכויות של

אנשים עם מוגבלות במסגרות מגורים), התשע"ו–2016

1. תיקון סעיף 21 בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 21, אחרי פסקה (3) יבוא:
"3א) לפקח על מימוש זכויות של אנשים עם מוגבלות במסגרות מגורים ועל למניעת הפרתן."
2. אחרי סעיף 19סח לחוק העיקרי יבוא:

"פרק ה'2: בירור תלונות ופיקוח על שמירת זכויות של אנשים עם מוגבלות

במסגרת מגורים

הגדרות 19סט. בפרק זה –

"מסגרת מגורים", "מסגרת מגורים של אנשים עם

מוגבלות" – מסגרת מגורים שבה

מתגוררים, מאושפזים או חוסים אנשים עם

מוגבלות, והיא בבעלות הממשלה או גוף

נתמך;

"דייר במסגרת מגורים" – אדם עם מוגבלות

שמתגורר, מאושפז או חוסה, לרבות שלא

בדרך קבע, במסגרת מגורים של אנשים עם

מוגבלות;

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

"משרד ממשלתי אחראי" – משרד ממשלתי שמכוח החלטתו הושם דייר במסגרת מגורים של אנשים עם מוגבלות או האחראי להשמתו במסגרת מגורים, או המוסמך לפי דין להעניק רישיון או היתר לפעילות של מסגרת כאמור או לפקח עליה;

"גוף נתמך" – תאגיד, מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר הנתמכים, במישרין או בעקיפין, על ידי הממשלה;

"עובד גוף נתמך" – עובד, מנהל, מורשה, שלוח או קבלן של גוף נתמך.

19ע. (א) היחידה לבירור תלונות ולפיקוח על מסגרות מגורים של אנשים עם מוגבלות (בפרק 21(א3) באמצעות יחידה ולבירור תלונות ולפיקוח על מסגרות מגורים של אנשים עם מוגבלות (בפרק זה – היחידה לבירור תלונות).
היחידה לבירור תלונות ולפיקוח על שמירת זכויות של אנשים עם מוגבלות במסגרות מגורים

(ב) בראש היחידה לבירור תלונות יעמוד הנציב והוא רשאי לאצול מסמכיותו לעובד בכיר מהנציבות.

19עא. תפקידי היחידה לבירור תלונות תפעל במטרה להבטיח את שמירת זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות החיים במסגרות מגורים, ובכלל זה את שלומם הגופני והנפשי, את זכותם לחיים בכבוד, זכותם לאוטונומיה ולפרטיות, זכותם לחיי חברה ומשפחה וזכותם לנגישות לצדק. בכל אחת מהדרכים האלה:

(1) בירור תלונות הנוגעות להפרת זכויות דייר במסגרת מגורים;

(2) ייזום ביקורים במסגרות מגורים;

(3) איסוף מידע לצורך עריכת מחקר על מסגרות המגורים ושמירת זכויות אנשים עם מוגבלות בהן לפי הוראות סעיף 47;

(4) הצגת דין וחשבון שנתי לשר המשפטים ולוועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת ופרסומו לפי הוראות סעיף 48.

הגשת תלונה

19עב. (א) כל אדם רשאי להגיש תלונה על מעשה, לרבות מחדל (להלן – מעשה) שאירע או שיש חשד שאירע לדייר במסגרת מגורים, אם מתקיימים בו שני אלה (להלן – הפרה):

(1) היה במעשה כדי לפגוע בזכויות הדייר ובכלל זה שלומו הגופני והנפשי, זכותו לחיים בכבוד, זכותו לאוטונומיה ולפרטיות, זכותו לחיי חברה ומשפחה או זכותו לנגישות לצדק;

(2) המעשה נוגע לאחד מאלה:

(א) להתנהלות במסגרת המגורים, של איש צוות, דייר אחר, אורח, נותן שירות או כל אדם אחר בתחומי מסגרת המגורים;

(ב) לשירות, לפעילות או לעיסוק במסגרת המגורים, או כחלק מפעילות מסגרת המגורים במקום אחר;

(ג) לנהלים במסגרת המגורים, להתנהלות מסגרת המגורים או לסדרי עבודתה;

(ד) לתנאים הפיזיים והמבניים במסגרת המגורים, איכות השירותים והטיפול והלימתם לצורכי הדיירים;

(ב) אין בהגשת תלונה לפי סעיף זה כדי לגרוע מחובת דיווח החלה על אדם מכוח כל דין.

(ג) תלונה יכול שתוגש בכתב, לרבות במדיה אלקטרונית, או בעל פה, לרבות באמצעות טלפון או במפגש פנים אל פנים עם נציג היחידה לבירור תלונות; תלונה שהוגשה בעל פה תירשם מפי המתלונן בציון שמו ומענו, וככל הניתן תיחתם בידי המתלונן; הנציב רשאי לפרסם הוראות לעניין אופן להגשת התלונה באתר האינטרנט של הנציבות.

(ד) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), דייר במסגרת מגורים רשאי להגיש תלונה במעטפה סגורה, שתועבר על ידי המסגרת, בלי שתיפתח, ישירות ובאופן מיידי ליחידת בירור התלונות.

(ה) מסגרת מגורים חייבת לספק לדייר במסגרת המגורים את כל האמצעים הנדרשים כדי לאפשר לו להגיש תלונה בפרטיות מרבית, ובכלל זה הגשת התלונה במעטפה סגורה כאמור בסעיף קטן (ד).

קבלת תלונה 19עג. (א) קבלת התלונה והטיפול בה יונגשו בהתאם לצרכי המתלונן, ובהתאם להוראות לפי סעיף 19יב.

(ב) משהוגשה תלונה, יאשר נציב התלונות את קבלתה ויפתח בבירור הראשוני, זולת אם ראה שאין לבררה מהטעם שחסרים בה פרטים מהותיים לתחילת בירורה או שעל פני הדברים אינה מגלה עילה להתערבות הנציב או שהיא אינה בתחום סמכויותיו לפי פרק זה.

(ג) החליט נציב התלונות לא לפתוח בבירור תלונה, יודיע על כך למתלונן בכתב, ויציין את הנימוקים להחלטתו.

סמכויות בירור תלונה 19עד. (א) נציב התלונות רשאי לברר תלונה בכל דרך שיראה, והוא אינו קשור להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות;

(ב) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), לשם בירור התלונה נתונות לנציב התלונות סמכויות אלה (בפרק זה – סמכויות בירור תלונה) –

(1) להיכנס למסגרת מגורים בכל עת לפי שיקול דעתו, ואף ללא תיאום מראש, ולבקר בכל חלק ממנה, ובלבד שלא תהיה בכך פגיעה בלתי מידתית בפרטיות הדיירים.

(2) לצלם מקום, חפץ או אדם במסגרת המגורים, ובלבד שלא תהיה בכך פגיעה בלתי מידתית בפרטיות הדיירים.

(3) לדרוש מכל משרד ממשלתי אחראי, כל גוף נתמך וכל אדם אחר, ידיעה, מסמך או דין וחשבון (בסעיף זה – מידע), הנדרשים לבירור התלונה, ונמצאים ברשותו ובתחום סמכותו ;

(ב) התבקש כל אדם, משרד ממשלתי אחראי או גוף נתמך לנקוט בפעולה שהתבקש על ידי יחידת בירור תלונות מכוח סמכויות בירור התלונה הנתונות בידיה, ייעשה כן בהקדם ובאופן מלא.

(ג) מסירת מידע לנציב כאמור אינה מחייבת ויתור סודיות מצד המתלונן או מצד אדם אחר שמידע אודותיו נדרש לשם בירור יעיל של התלונה.

(ד) עובדי היחידה לבירור תלונות, ומי שהורשה על ידי הנציב למלא תפקיד מתפקידיה כאמור בפרק זה לא יגלו מידע שנמסר לפי סעיף זה, אלא באישור הנציב, או ככל שהדבר נדרש למילוי תפקידיהם לפי פרק זה.

19עא. (א) עם תחילת בירור התלונה תביא היחידה לבירור תלונות את התלונה לידיעת האדם או הגוף שהתלונה נוגעת אליו, תציג בפניו את עיקר התלונה ותיתן לו הזדמנות נאותה להשיב עליה, תוך תקופה שתקבע על ידה.

יידוע אודות
התלונה

(ב) היה הנילון עובד גוף נתמך, תיידע היחידה לבירור תלונות גם את מנהל הגוף הנתמך וכן את המשרד הממשלתי האחראי.

(ג) היה הנילון עובד במשרד ממשלתי תיידע אותו היחידה לבירור תלונות וכן תיידע את המשרד הממשלתי האחראי.

(ד) לפי בקשת המתלונן, מטעמי יעילות בירור התלונה או הגנה על המתלונן רשאית היחידה לבירור תלונות לא לחשוף את פרטי המתלונן בפני הנילון.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאית היחידה לבירור תלונות שלא ליידע את הנילון עם תחילת הבירור אלא בשלב מאוחר יותר, אם שוכנעה שיהיה במתן הודעה מיידיית כדי לפגוע בבירור התלונה, במתלונן או באדם אחר.

הליך פלילי מקביל 19עו. (א) הודעת נילון שהתקבלה אגב בירור התלונה לא תשמש ראיה בכל הליך משפטי או משמעותי, פרט להליך משפטי שעניינו אכיפת סמכויות הנציב בהתאם לחוק זה.

(ב) העבירה יחידת התלונות את הטיפול בתלונה למשטרת ישראל כאמור בסעיף 19פ(א), או שנושא התלונה נמצא בחקירה או בהליך פלילי, לא תברר יחידת בירור התלונות בתלונה או בחלקים ממנה ואם החלה בבירור, לא תמשיך בו.

(ג) אין בהוראת סעיף קטן (ב) כדי למנוע מיחידת התלונות להמשיך בבירור היבטים אחרים של התלונה שאינם מטופלים או נחקרים בהליך אחר.

התראה לפני 19עז. (א) לא מסר משרד ממשלתי אחראי או גוף נתמך מידע שנדרש ממנו על פי סעיף 19עד(א)(3) רשאי הנציב להתרות בו בכתב כי אם לא ימסור את המידע עד למועד שייקבע בהתראה יופעלו נגדו סמכויות בירור התלונה כאמור בסעיף 19עח או 19עט, לפי העניין.

התראה לפני 19עז. (א) לא מסר משרד ממשלתי אחראי או גוף נתמך מידע שנדרש ממנו על פי סעיף 19עד(א)(3) רשאי הנציב להתרות בו בכתב כי אם לא ימסור את המידע עד למועד שייקבע בהתראה יופעלו נגדו סמכויות בירור התלונה כאמור בסעיף 19עח או 19עט, לפי העניין.

(ב) העתק מהתראה כאמור בסעיף קטן (א) שניתנה לגוף נתמך, יימסר למנהל הכללי של המשרד הממשלתי האחראי.

אכיפת סמכויות
בירור תלונה

19עח. נמסרה התראה כאמור בסעיף 19עז למשרד ממשלתי אחראי, והמידע לא נמסר עד המועד שנקבע בהתראה, רשאי הנציב לשם אכיפת סמכויותיו בבירור התלונה, לפנות ליועץ המשפטי לממשלה, בבקשה כי יורה לפי שיקול דעתו למקבל ההתראה למלא אחריה, ולמסור הודעה על הפנייה לשר האחראי על המשרד הממשלתי.

צו לאכיפת
סמכויות בירור
תלונה

19עט. (א) נמסרה התראה כאמור בסעיף 19עז לגוף נתמך, והמידע לא נמסר עד המועד שנקבע בהתראה, רשאי הנציב או עובד היחידה לבירור תלונות שהוא הסמיך לעניין סעיף זה, להורות בצו לגוף נתמך למלא אחר ההתראה.

(ב) בצו לפי סעיף זה תיקבע התקופה לביצוע הפעולות המפורטות בו; תחילתה של התקופה כאמור תהיה ביום מסירת הצו; המצאת צו לפי סעיף זה תהיה כאמור בסעיף 237 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,² בשינויים המחויבים.

אכיפת ממצאי
בדיקה

19פ. (א) מצאה היחידה לבירור תלונות כי התקיימה הפרה כמשמעותה בסעיף 19עב תפעל באחת או יותר מדרכים אלו:

(1) תפנה את התלונה למשטרת ישראל אם קיים חשד לעבירה פלילית, ותעקוב אחר פעולת המשטרה לפתיחת חקירה בזמן סביר, ולהגשת כתב אישום או להנמקת סגירת התיק, לפי עניין;

(2) תפנה למשרד ממשלתי חוות דעת, המלצה או דרישה לנקוט בצעדים בתוך פרק זמן נקוב, לרבות צעדים מנהליים, משמעותיים ועונשיים, לשם תיקון, מניעה או הסרה של ההפרה;

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

(3) תפנה לגוף נתמך בדרישה לנקוט צעדים נדרשים, כאמור בפסקה (2), בתוך פרק זמן נקוב.

(ב) לא מולאה דרישה כאמור בסעיף קטן (א)(2) או (3) בתוך פרק הזמן הנקוב בה, תתרה יחידת בירור התלוונות במשרד הממשלתי או בגוף הנתמך, לפי העניין, כי אם לא תמולא הדרישה בתוך פרק זמן נוסף שייקבע בהתראה, תפעיל את סמכויותיה כאמור בסעיף קטן (ג) או (ד), לפי העניין.

(ג) לא מילא משרד ממשלתי אחר ההתראה כאמור בסעיף קטן (ב), תפנה יחידת בירור התלוונות ליועץ המשפטי לממשלה, בבקשה כי יורה לפי שיקול דעתו למשרד ממשלתי מקבל ההתראה למלא אחריה.

(ד) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (ג), בנסיבות כאמור באותו סעיף קטן רשאי הנציב להגיש תובענה למתן צו עשה או לא תעשה כנגד מסגרת המגורים.

(ה) לא מילא גוף נתמך אחר ההתראה, תגיש יחידת בירור התלוונות בקשה לבית משפט השלום שיש לו סמכות מקומית לעניין מסגרת המגורים, ליתן צו המורה לגוף נתמך למלא אחר ההתראה; בצו לפי סעיף זה תיקבע התקופה לביצוע הפעולות המפורטות בו; תחילתה של התקופה כאמור תהיה ביום מסירת הצו; המצאת צו לפי סעיף זה תהיה כאמור בסעיף 237 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בשינויים המחויבים.

(ו) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) עד (ה), לא מולאה דרישה כאמור בסעיף קטן (א)(2) או (3) בתוך פרק הזמן הנקוב בה, והמקרה דחוף שאינו סובל דיחוי, ויש חשש סביר לפגיעה חמורה ובלתי הפיכה בגופו של דייר, בריאותו או חירותו, נתמך, רשאי הנציב לתת צו המורה למסגרת המגורים לפעול ככל הנדרש למניעת ההפרה או לתיקונה; הוראות סעיף 19עט(ב) יחולו על צו כאמור בשינויים המחוייבים.

(ז) המפר צו כאמור בסעיף קטן (ו), דינו קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977³, וקנס נוסף, בשיעור של 5% מהקנס כאמור, לכל יום שבו נמשכת העבירה מעבר למועד שנקבע בצו.

(ח) ביררה היחידה לבירור תלונות תלונה ומצאה כי לא התרחשה הפרה בדייר כמשמעותה בסעיף 19עב המצדיקה אכיפה כאמור בסעיף קטן (א) תודיע על ממצאיה לאדם או לגוף שפנתה אליהם כאמור בסעיף 19עא(א).

(ט) בלי לגרוע מכל סמכות אחרת לפי פרק זה, יחידת בירור התלונות רשאית לערוך ביקורת חוזרת במסגרת מגורים כדי לבדוק האם מולאו הוראה, התראה או צו שניתנו על ידה או לבקשתה כאמור בפרק זה, ולשם כך רשאית היא להפעיל את סמכויותיה האמורות בסעיף 19עד.

19פא. על צו שנתנה יחידת בירור תלונות מכוח סמכותה בסעיף 19עט וסעיף 19פ(ז) רשאי מקבל הצו לערער בפני בית משפט השלום תוך 30 יום; אין בהגשת הערעור כדי לדחות את ביצוע הצו אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת.

ערעור על צו

³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

סיוע למתלונן
במיצוי זכויותיו

19פב. מבלי לגרוע מסמכויותיו האחרות על פי פרק זה, סבר נציב כי התלונה מוצדקת, וכי יש בתלונה כדי להקים למתלונן זכות תביעה או ערר, או עילה לתובענה או עילה להגשת תלונה במשטרה, ואין בידיו לעשות כן, רשאי עובד מוסמך של יחידת בירור התלונות לעשות זאת מטעמו; במקרה כאמור יפעל עובד יחידת התלונות כעורך דין לטובת לקוחו, בנאמנות ובמסירות, ויחולו עליו כללי האתיקה החלים על עורך דין המייצג לקוח.

הגנה על מתלונן
שהוא עובד

19פג. לא יפגע מעסיק בענייני עבודתו של עובד שהגיש תלונה לפי פרק זה, ונתונים לעובד הסעדים והתרופות האמורים בחוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין), התשנ"ז-1997.⁴

ייזום ביקורים
למטרת פיקוח על
שמירת זכויות

19פד. (א) יחידת בירור התלונות רשאית לפי שיקול דעתה לבקר בכל מסגרת מגורים כדי לבדוק את התנאים שבה, התשתית הפיזית, איכות הטיפול בדיירים, ובכלל זה טיפול רפואי, פרא-רפואי, שיקומי, השירותים הניתנים לדיירים, איכות חייהם של הדיירים, שמירה על זכויותיהם, ומילוי הוראות הדין או להוראות מחייבות אחרות לגבי כל אלה.

(ב) יחידת בירור התלונות רשאית להפעיל, לשם פיקוח על שמירת זכויות אנשים עם מוגבלות במסגרות מגורים, את מלוא סמכויותיה לבירור תלונות לפי פרק זה, בשינויים המחוייבים.

(ג) מצא הנציב כי מתקיימת הפרה, כמשמעותה בסעיף 19עב, רשאי לנהוג בהתאם לסמכויות טיפול בתלונה ואכיפת ממצאי בדיקה בסעיף 19עט ו-19פ.

⁴ ס"ח התשנ"ז, עמ' 66.

הליכים משפטיים 19פה. בעניינים הנוגעים לסמכויות הנציב או היחידה
לבירור התלונות על פי פרק זה רשאית יחידת
בירור התלונות ליזום או להתייצב בהליכים
משפטיים, לרבות הליכים מנהליים, לשם הבטחת
זכויותיהם של דיירים במסגרות מגורים.

איגום נתונים אודות מסגרות מגורים 19פו. (א) משרד ממשלתי אחראי וגוף נתמך ימסרו
ליחידה לבירור תלונות, לבקשתה, מידע
סטטיסטי, שיכלול נתונים על מספר האנשים
במסגרות מגורים, ומאפייני הדיירים, וכן פרטים
בדבר מדיניות ההשמה במסגרות המגורים.

(ב) משרד ממשלתי אחראי וגוף נתמך ימסרו
לנציב באופן מיידי מידע על כל מקרה אלימות,
תאונה חמורה ומקרה מוות של דיירים במסגרת
מגורים.

(ג) ביקשה יחידת בירור התלונות מידע כאמור
בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) ולא נענתה, נתונות לה
הסמכויות האמורות בסעיף 26עד, בשינויים
המחויבים.

פרסום דין וחשבון 19פה. נציב התלונות יגיש לשר המשפטים ולוועדת
שנתי העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, מדי שנה,
דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל תמצית הנתונים
שנאספו על ידו כאמור בסעיף 19פו וסקירה
ותיאור הטיפול במבחר של תלונות, לרבות תלונות
שלא נחקרו על ידו והסיבות לסגירתן.

סודיות 19פו. מידע שהגיע במסגרת התפקיד לידי עובד יחידת
בירור תלונות או לידי מי שהוסמך לפעול מטעמה
חובה עליהם לשומרו בסוד.

הסתייעות באנשי מקצוע 19פז. לשם מילוי תפקידיה, למעט לעניין הפעלת
סמכויות לפי סעיף 19עד רשאית היחידה לבירור
תלונות להסתייע בכל איש מקצוע, אף שאינו עובד
מדינה, לפי שיקול דעתה, שהוא בעל מומחיות
בנושאים הנוגעים לתלונות או למקצתן.

הכשרה

19פח. הנציב יקבע כללים לעניין הנסיון וההכשרה הנדרשים מעובדי היחידה לבירור תלונות או ממי שאינם עובדי היחידה וכן לעניין ההכשרה התקופתית שיהיה עליהם לעבור.

חובת יידוע

19פט. תמצית הוראות פרק זה, בנוסח שיקבע הנציב, תובא בפני דייר במסגרת מגורים, באופן מונגש ובשפה המובנת לו, ובפני בני משפחתו הקרובים עם הגיע הדייר למסגרת המגורים, וכן אחת לשישה חודשים; בנוסף תמצית תוצג במסגרת המגורים במקום בולט ונגיש לדיירים ובשפות שיקבע השר.".

דברי הסבר

נוכח החובה להבטיח זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות המתגוררים במוסדות, מאושפזים בבתי חולים פסיכיאטריים, בבתי חולים סיעודיים ובמסגרות דיור אחרות, ולהגן עליהם מפני מעשי הזנחה, התעללות ואף אלימות מצד אנשי צוות, מוצע להרחיב את סמכויות נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (להלן – הנציבות), באופן שיאפשר הקמתו ואישו של תפקיד ממשלתי בלתי תלוי (אומבודסמן), שבאחריותו בירור תלונות של אנשים עם מוגבלות הנמצאים במסגרות דיור ומוסדות סגורים, ופיקוח על שמירת זכויות אנשים עם מוגבלות במסגרות אלה. הניסיון בשנים האחרונות בישראל ובעולם מראה כי אוכלוסיית אנשים עם מוגבלות במוסדות חשופה באופן מיוחד לפגיעה בזכויותיהם שכן אנשים אלו חיים במסגרות המופרדות מן האוכלוסייה הכללית. הניסיון מראה שרוב הפגיעות הללו לא נחשפו ורק חלקן טופל או הובא לידיעת הגורמים הממשלתיים האחראים.

נקודת המוצא שתנחה את יחידת בירור התלונות תהיה הבטחת זכויותיו של האדם עם המוגבלות המתגורר במסגרת מגורים. זאת, בלי לגרוע מתפקידי הפיקוח של המשרדים הממשלתיים הרלוונטיים, הנתונים להם על פי דין ופרקטיקה, ובלי לגרוע משיקול דעתם המקצועי והמנהלי ביחס להתנהלות הכללית של המוסד, היבטים תקציביים, מנהלתיים וארגוניים, היבטי רישוי ועמידה בתקנים.

החובה לייעד בישראל גוף ניטור זכויות עצמאי שיבטיח את זכויותיהם של דיירי המוסדות בהתאם לאמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות שאושרה על ידי מדינת ישראל (להלן: אמנת האו"ם), קבועה במפורש באמנה. מודלים שונים של נציבויות תלונות ייעודיות לאנשים עם מוגבלות קיימות במדינות שונות בעולם, ביניהם ארה"ב ומדינות שונות באירופה.

לפיכך מוצע להקים יחידת בירור תלונות בתוך נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ולעגן סמכויותיה בחקיקה. הנציבות היא הגוף שמדינת ישראל הפקידה בידיה את האחריות על יישום והטמעת הסטנדרטים שמציבה אמנת האו"ם ובכלל זה על ניטור מצבם וזכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות. הנציבות אמונה על הבטחת זכויותיהם של האנשים הפגיעים ביותר בקרב אוכלוסייה זו, ומוקנה לה מעמד נפרד ובלתי תלוי במשרדים המקצועיים. מצד אחד, מומחיותה הייחודית בתחום זכויות אנשים עם מוגבלות מעניקה לה נקודת ראות המתרכזת בדייר, כאדם עם צרכים מיוחדים, ומצד שני, היותה אורגן

ממשלתי מעניקה לה כלים ברי אכיפה. מוצע שהנציב ימלא תפקיד של בירור תלונות ושל פיקוח על שמירת זכויות של אנשים עם מוגבלות במסגרות חוץ ביתיות.

מוצע לקבוע נהלים לעניין הגשת תלונה וסמכויות בירור התלונה. יחידת בירור התלונות בנציבות תברר תלונה המוגשת לה על ידי דייר, איש צוות, קרוב משפחה, ידיד או כל אדם אחר הנוגעת לפגיעה או חשד לפגיעה הנובעת מהתנהלות איש צוות, דייר או אדם אחר במסגרת פעילותיה, נהליה, התנהלותה או סדרי עבודתה, התנאים הפיזיים, איכות השירותים והלימתם לצרכי הדיירים, ויכול גם שתתייחס למשרד הממשלתי האחראי.

מוצע כי יוענקו ליחידת בירור התלונות בנציבות סמכויות לברר את התלונה, לרבות סמכות לאסוף כל מסמך, להיכנס למסגרת המגורים ולקבל מידע ומסמכים בקשר לכך מכל אדם. כמו כן, יוענקו לה כלים לאכוף סמכויות בירור התלונה אם הנהלת מסגרת המגורים אינה מאפשרת ליחידה לברר את התלונה כנדרש.

מוצע לקבוע כי אם מצאה היחידה כי התלונה מבוססת, יוענקו לה מגוון כלים וסמכויות על פי שיקול דעתה, סוג מסגרת המגורים ונסיבות העניין. החל מהפניית התלונה למשטרת ישראל כשקיים חשד לעבירה פלילית, עבור בהפניית חוות דעת, המלצה או דרישה למשרד הממשלתי האחראי לנקוט בצעדים בתוך פרק זמן נקוב, לרבות צעדים מנהליים, משמעתיים ועונשיים, לשם תיקון, מניעה או הסרה של הפגיעה; וכלה בפנייה לבית המשפט, או בסמכות להוציא צווים למניעת הפגיעה כאשר מדובר במקרה חירום, וחשש לגופו או בריאותו של אדם.

כמו כן, מוצע לעגן סמכויות ליחידה במישור המערכתי, הכוללות ביצוע ביקורות במסגרות דיור, איסוף מידע הכולל נתונים סטטיסטיים אודות מסגרות ודיירים, ופרסום דין וחשבון לשר המשפטים ולוועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ב בשבט התשע"ו – 1.2.16